

Beslut vid regeringssammanträde den 14 juni 2012

Sammanfattning

En parlamentarisk kommitté ska utreda, analysera och bedöma helheten av och behoven inom luftförsvaret tiden efter 2040.

Kommittén ska

- analysera den framtida utvecklingen avseende teknik, taktik, förmågeutveckling m.m.,
- bedöma framtida operativa behov och förmågekrav samt
- föreslå mål för luftförsvaret bortom 2040.

Kommittén ska utgå från en i huvudsak bibehållen ekonomisk ambitionsnivå för luftförsvaret.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2014.

Behovet av en luftförvarsutredning

Försvarsutskottet har pekat på att luftförsvaret är en mycket väsentlig del av Sveriges försvarsförmåga och utgör ett viktigt element i våra internationella försvarssamarbeten (bet. 2010/11:FöU4). Luftförsvaret innefattar enligt betänkandet system för att upptäcka och varna för samt bekämpa anfallande flygplan och robotar. För att upptäcka, följa och identifiera mål används främst radar och signalspaning. För bekämpning används stridsflyg och luftvärn. Genomgående utnyttjas ett kvalificerat datorstöd för analys av radarbilder, överföring av data samt ledning.

Utskottet anförde i betänkandet att stridsflygsystem är mycket komplexa system med långa utvecklingstider (10–15 år) och mycket långa livscyklar (50–60 år). Det är därför, enligt utskottets mening, viktigt att ha en långsiktig strategi för vilka

förmågor Sverige behöver och för hur anskaffningen av kostnadseffektiva system kan genomföras.

Utskottet konstaterade vidare att teknikutvecklingen ständigt ger nya möjligheter. Flygsystem kan i framtiden förmodligen vara både bemannade och obemannade. Få länder utvecklar i dag egna stridsflygsystem. Utvecklingen pekar, enligt utskottets bedömning, mot en ytterligare integrering av utvecklingskapacitet och stärkt samarbete mellan länder.

Riksdagen beslutade mot den bakgrunden att tillkännage för regeringen som sin mening att en parlamentarisk luftförsvarsutredning skulle tillsättas för att utreda vårt framtida luftförsvar (rskr. 2010/11:232).

Försvarsutskottet har därefter återkommit till frågan om en luftförsvarsutredning (2011/12:FöU1). Enligt utskottet ska utredningen studera tiden efter 2040. Utskottets uppfattning är att utredningen ska belysa helheten inom luftförsvaret men inte taktisk flygtransport.

Utskottet erinrar om att ett beslut om uppgradering och vidareutveckling av JAS 39 Gripen är kopplat till initiativ från regeringen till riksdagen. Ett sådant riksdagsbeslut blir en förutsättning för luftförsvarsutredningen.

Av betänkandet framgår vidare att den uppbyggnad och utveckling som luftförsvaret omfattas av innan 2040 måste utgöra en grund för utredningen, som ska belysa helheten och behoven i framtidens luftförsvar efter 2040. Med luftförsvaret avses flygstridskrafterna med bas- och stridsledningssystem samt luftvärn.

Försvarsutskottet anger att för analys av luftförsvaret för tiden efter 2040 måste en bedömning göras av de operativa behov som då kan tänkas finnas. Fördjupad analys för tiden efter 2040 kräver dessutom en analys av internationell förmågeutveckling. Det handlar bl. a. om utveckling av teknik, taktik och styrkebalanser.

Enligt försvarsutskottet bör målen för luftförsvaret inklusive flygstridskrafterna definieras. Det bör i sin tur ligga till grund för en bedömning av framtida förmågekrav. Ett sådant arbete bör bl.a. ta sikte på en bedömd utveckling av flygstridskrafter i vårt närområde och eventuella framtida samarbeten i fråga om

stridsflyg i Norden och Europa. En viktig uppgift för utredningen är också att göra bedömningar av teknikutvecklingen.

Riksdagen beslutade tillkännage för regeringen vad utskottet föreslagit om en luftförsvarsutredning (rskr. 2011/12:92).

Uppdraget om luftförsvaret efter 2040

En parlamentarisk kommitté ska studera och bedöma helheten när det gäller behoven inom luftförsvaret tiden efter 2040. Med luftförsvaret avses flygstridskrafterna med samtliga komponenter, samt luftvärn. Transportflyg ska inte omfattas av utredningen.

Den uppbyggnad och utveckling som luftförsvaret omfattas av före 2040 ska utgöra grund för kommitténs arbete.

Kommittén ska beakta behovet av systembalans och god effekt inom luftförsvaret.

Kommittén ska särskilt analysera och beskriva utvecklingen efter 2040 när det gäller

- teknik,
- taktik,
- operativa behov,
- internationell förmågeutveckling, inklusive stridskrafter i vårt närområde, och
- möjliga samarbeten på luftförsvarsområdet i Norden och Europa.

Kommittén bör beakta potentiell utveckling rörande t.ex. obemannade luftfarkoster, längre livstid för flygande plattformar och utvecklingen av s.k. smygteknik i förhållande till sensorutvecklingen.

Utifrån kommitténs bedömning av operativa behov och förmågekrav ska kommittén föreslå mål för luftförsvaret bortom 2040. Kommittén ska utgå från en i huvudsak bibehållen ekonomisk ambitionsnivå för luftförsvaret.

Med tanke på flera osäkra variabler och det långa tidsperspektivet kan alternativa framtidsbilder redovisas.

Samråd och redovisning av uppdraget

Kommittén ska samråda med Försvarmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Kommittén ska regelbundet rapportera till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) om hur arbetet fortskrider. Kommittén bör överväga att presentera en rapport under 2013. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2014.